„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком** и **недељом** на целом табаку, **уторком** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „**Приповлено**“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „**ЗАСТАВЕ.**“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

БРОЈ 109. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 20. ЈУЛА 1897. **ГОДИНА XXXII.**

Банфијев компромис.

Након дуготрајног тврдоглавог придржавања свога за 16 параграф и многог трчкарања у Беч и у Ишл краљу, да измоли допуштење за употребу строжијих мера према жестокој опозицији — Банфи се најзад уморио и — попустио. Још пре неки дан није хтео ни да чује за какав споразум са опозицијом, а данас већ пристаје на компромис

Навикнут да присилна средства употребљава, кад не може са својом мамелучком већином на леп начин да продре, он је хтео и овом приликом силом свога положаја да присили опозицију на попуштање, хтео је да принуди да ова положи оружје, да се махне борбе, али му за све то недостајаше не воље ни средстава, него — краљева допуштења и сагласности међу колегама. Краљ, коме није ни мало годила ни борба странака у аустријском парламенту, није хтео својим допуштењем, за које га је Банфи молио а помоћу ког је хтео да употреби сваковрсне присилне мере према опозицији — да створи у угарском парламенту још нешто горе, него што беше оно у аустријском парламенту. Речи краљеве, да гледа на миран начин успоставити стари ред и рад у угарском парламенту, обезоружаше Банфија и он дошавши правих шака из Ишла, ево се предаје и попушта.

Оно се говори, да Банфи ни сад не пристаје на компромис, него да је још и сад заклотиру, само не може на то да приволи већину својих министарских колега, који неће да чују за какве било присилне мере — али то тешко да је истина, или управо то може да буде истина, али је вероватније, да је Банфи само привидно за даљу борбу с опозицијом, особито кад је видео, да је већина његових колега против сваке борбе, јер како би иначе остао доследан своме првобитном тврдоглавству. Овако ће бар имати изговора на већину, која је за компромис, те ће најзад и сам пристати на то, јер му је и то боље, него да се бори и при крају у тој борби умори.

О самом компромису у осталом пише један будимпештански опозицијони лист ово:

„Тешко да је било многобројнијих и важнијих конференција у саборници, него данас што је После конференције, коју су одржали пре почетка седнице председник министарства барон Банфи и председник сабора Силађи, почеше нарочита саветовања о миру. Човек не треба да седне на троножац богиње Питије, па да погоди, да је барон Банфи казао председнику сабора, да је министарски савет усвојио услове за мир, које су установили Сел и Апоњи и да је молио Силађија, да овај руководи преговоре, јер су сви досадашњи напори, да се установе нормални парламентарни односаји, злурадошћу или невештином осујећени. Силађи рече да је готов на то и он скицираше на писмено прелиминарије мира. Ови су пак гласили, да ће влада § 16. модификовати у том смислу, да ће нестати сумњичења против § а 16.; да ће на против опозиција предложене законске предлоге скорим решити и неће опструкцијом напасти ни на буџет ни на провизоријум поравнања, док се влада обвезује, да ће провизоријум поравнања (па у извесном смислу и провизоријум буџета) почивати на основи status quo-а строго на закону о поравнању од 1867. Силађи је прво позвао к себи грофа Апоњија и Сентивањија од Апоњијеве странке, који су пристали на овај предлог, који је управо Апоњијев. Исто тако су пристали на њега од кошутоваца Фрања Кошут и Алексије Ђери, док чланови пучке странке Јован Молнар и Стеван Раковски не хтедоше пристати. Тешкоће правише Људевит Холо и Карло Салаји у име Угронове странке, јер ови желеше прво да виде нови текст § а 16. Кад су оне конференције завршене биле, поново су држали конференцију Банфи и Силађи, после чега је Силађи званично позвао поверенике странака на заједничку конференцију, која је одржана у петак ујутру у 9 сахати у саборници. Споменути нам ваља још да је и пучка странка држала конференцију, на којој се саветовала о своме држању према предлогу Силађијевом. Пучка странка као да не беше по све сагласна за своје држање у будућности, и као да ни путем гласања — гласало је 6 против 6 — није могла ништа дефинитивно да реши. Али поновна конференција ове странке закључила је најзад, да се странка придружи преговорима о миру. Кад још споменемо, да је барон Банфи око 6 сах. после подне к себи позвао све оне посланике, који су за „борбу“ расположени и с њима се саветовао о положају, којом се приликом показало прилично концилијантно расположење — и сам Мориц Мезеји је сад за мир! — онда смо споменули све важније конференције, које су данас одржане у саборници. По сви буџаци саборнице се дакле саветовало и противници компромиса су били у великој мањини, која се губила“.

Страна штампа о нашем сабору.

Из Петрограда нам брзојављају, да је руска штампа врло одлучно становиште заузела у обрану српске народно-црквене автономије у Угарској, против насиља неправославне државне власти.

*

Београдски „Одјек“ пише:

Српски народно-црквени сабор обуставио је рад по налогу кр. комесара. Вредно је, да се у овом тренутку осврнемо на њега па не само то, него је вредно и да му се поклонимо. Он је то заслужио, јер је учинио све оно, што је учинити могао; учинио је — своју дужност.

У историји српског народа с оне стране Саве и Дунава било је много сабора, за које се може рећи, е су припомогли да се онај народ очува. Бранили су му права, подизали су му дух, учинили су што су могли. То је учинио и овај сабор.

Да ко пружи отворену руку и каже овом сабору: „Дај! Где је? Шта си извојевао? Камо ти нове уредбе?“ тога овај сабор не би могао задовољити. Али ако и није овај сабор извојевао оно, што се може некоме дати у руке, он је учинио друго. Очувао је част народну и није допустио да се прегази право народње.

Врло би добро било да је сабор могао и да извојује, поправи или усаврши коју уредбу. Али њега нису ни звали за то. Нису га звали да сабориште, него су га звали да слуша. Нису га звали да гради по својој вољи, него су га звали, да гради по туђем плану.

То је унапред поручено сабору, а народ је плануо праведним гневом, те прегну да докаже да је још жив. То су показали избори. А какви су били избори, такав је био и сабор. Под утиском неодољивог народњег отпора, нестаде ненародне странке; вођа те странке др. Ника Максимовић говорио је на сабору сасвим друкчије но пре избора; многи прећоше у народни табор, а и сам патријарх поче да признаје владине неправде.

Променуло се одједном све, све, све... Једина црна мрља на раду овог сабора беше посланик Стеван В. Поповић, који је говорио онако да ће се згадити на њега не само сваки Србин, но без сумње и сам министар-председник Угарске, коме се он хтео да додвори.

Није првина, да су са српским народно црквеним саборима поступали овако као сад. За њих није било никада закона. Кад пруже руку да узму оно, што им по закону припада, увек се налазио по неки „чувар закона,“ да их удари по прстима и спречи их То је и био узрок свима борбама и заплетима.

Сад се то поновило на самом почетку. Мимо закона и ван закона тражила је угарска влада себи оно право, које је узакоњено сабору. Сабор је плануо праведним гневом и рекао: Нећемо да нас стављате ван закона. А ако нас ви и ставите, нећемо ми да се ставимо. Кад верно и вољно слушамо и поштујемо стотину закона, који нам натурују терете, хоћемо да слушамо и поштујемо и онај један, који нам даје нека права.

Влада је учинила што није смела учинити, она потеже у борбу чак и краљеву особу. Она је хтела да увери сабор, да оно краљ жели и заповеда! Но сабор се није дао помести. У уставној земљи је највиша воља — закон; а одговорност за сваки чин носи само — одговорна влада. И не попусти.

Но и ван тога. Овај је сабор изрекао јавно и отворено, да је доста било уставне комедије. Изјавио је, да он неће више да гради уредбе, које ће после влада да поправља и дотерује као што учитељ дотерује ђачке прописе, па да их тако пошље сабору на потврду. За то је овај сабор изрекао: прво дајте уставне гаранције, т. ј. да неће више важити самовоља,

ПОЛИСТАК

СТАРА УНИФОРМА.

ОД ФРАНСОА КОПЕ.

У оно време, кад сам још био експедијен у ратноме министарству, радио је самном заједно неки човек, по имену Жан Видал, некадањи подофицир, коме је била лева рука у талијанској војни ампутирана, али он је својом десницом извађао права калиграфска чудеса у готском и округлом писму, а једним јединим потезом пера умео је он у своме цифрастом потпису, да птицу нацрта.

Красан беше човек тај Видал! Прави тип војника, честит и поштен. Ма да му је било тек нешто преко четрдесет, те је имао тек по гдекоју седу длаку у својој плавој коси, као што су је некад Зуави носили; звали смо га сви у нашем бироу »чика Видало« а тај назив потицао је више из нека поштовања, него из интимности. Ми смо сви знали и ценили пожртвован и поштен живот чика-Видала, који је он проводио у свом маломе јефтином стану са удовом сестром и чопорком дечурлије. Са својим малим дохотцима који су се састојали из његове пензије и званичничке му плате, издржавао је целу породицу Три хиљаде франака на пет особа! Али капут чика-Видалов са левим празним рукавом, увек запетим за треће дугме, беше увек тако чист као да ће га сад прегледати генерални иншпектор, а црвену врпцу свога крста чувао је он тако, да је увек вадио из рупице, кад год би носио по какав завежљај, ципеле или чакширице за децу.

Пошто сам и ја са њиме становао у истом предграђу, то смо често истим путем ишли кући. Врло ме је веселио, кад би ми о својим војнама приповедао. — За то време смо на сваком кораку сретали у градској четврти, где је војена академија, красне момке царске гарде: зелене ловце, беле улане и артилеријске официре у црнини и злату, у униформи која беше тако красна, да би се човек у њој чисто лакше дао убити.

По каткад за топлих летњих вечери понудио би ја своме другу по чашу абсинта, јер тај луксуз није могао себи дозволити чика Видал, јер је штедео. Тада би засели једно по сахата у кавани, у коју су понајвише војници долазили. У таким приликама устајао би некадањи подофицир, који се већ преобразио у солидна оца породице, те се одучио са свим жестоких пића, увек мало наквашен од стола, а ја сам поуздано могао рачунати, да ће ми до куће уз пут причати какву лепу причу из његовог војничког живота.

Једне вечери — све ми се чини да је то вече чика Видал две чаше скрунио — баш кад смо прелазили преко гадног булевара Гренела, застаде он наједаред пред неким дућанцем где се стареж продавао, а таких има много у ономе крају, а у њима се већином продавало старо војничко одело и оружје. Беше то неки мрачан прљав дућанчић, у излогу беше зарђаних пиштоља и нарамница са позлатом што је већ поцрнела, а на поду је висило поред прљавих крпетина неколико старих од кише иструлих, а од сунца избељених официрских униформи, које су донекле изгледале као људи, јер се разлика у танком струку и широким грудима могла распознати.

Видал ме зграби са оном преосталом руком, па погледав ме погледом што га је абсинт учинио несталним, показа ми бадрљицом један мундир; беше то униформа африканског официра са набраним струком и троструком златном пантљиком, што је на раменима чинила цифру осам.

»Погледајте . . . то је униформа мога пре ђашњега кора . . . капетански мундир.« Он приђе два-три корака ближе да га промотри, а кад прочита на дугмадима број, викну он одушевљено: »Тај је баш из моје регименте . . . из прве зуавске регименте!«

Али на једаред се заустави Видалова рука која је дотле пипала струк старе униформе непомично на једноме месту; усне му задрхташе, па упрвши очи у земљу, прошапта тихо, престрашеним гласом: »Господе Боже, да то није његов мундир?«

Тада га брзо окрете с друге стране, те угледа на сред леђа малу рупицу од танета, а око ње се уоквририла црна мрља постала без сумње од истекле крви. Призор тај беше тако немио, баш као да човек саму рану гледа.

»То је морала гадна рана бити«, рекох ја Жану Видалу, »кад је овај хаљину испустио, те оборене главе даље пошао?«

Ја сам слутио да се ту крије интересантан догађај, па наставих, не би ли мог пратиоца навео да приповеда: »Обично се зуавски официри не даду с леђа ранити.«

Али он канда ме није ни чуо, него је грискао бркове и мумлао: »Од куд да та дође овамо? Од бојишта мелањанског па до булевара гренелског доста је далеко . . . Али наравно, сад знам оне црне птице што прате војску, па пљачкају лешине . . . Али за што баш овамо ни два корака од академије, где лежи регимента оног другог? А и онај зацело мора да је овуда пролазио . . . а он ју је морао познати . . . О то је као нека утвора!«

»Чујте чик-аВидале,« рекох ја до крајности љубопитљив, те га повучем за капут, »ваљда тек нећете и даље говорити у загонеткама, дедте испричајте ми успомене, што их је пробудио у вама овај прошишан мундир.«

Да не беше оне две чаше абсинта, не бих зацело ништа дознао, јер он ме погледа неповерљиво, скоро преплашено, али се затим ипак предомисли и поче тупим гласом:

— Па лепо, хајде да вам испричам ту причу, пре свега зато, што сте ви разборит образован човек, али кад ја свршим, морате ми обећати, да ћете бити искрени, те ми рећи с руком на срцу, да ли мислите, да сам ударио како треба . . . Где само да почнем? . . . Како се зове, не могу вам рећи, јер је још жив. Ја ћу га називати надимком, како га је читава регимента звала: »Испичутура« да, тако су га звали и имали су право, јер је он био од оних људи, који су у крчми окукали, и који су при откуцају дванаестога часа, при сваком откуцају чашицу ракије на један гутљај испијали . . . Он је служио као подофицир у четвртој кумпанији другога батаљона, у којој сам ја био фурир, а стајао је поред мене у реду . . . Беше ваљан војник . . . Пијаница до душе и лупача, који се волео да туче, и једном речи одан свима пороцима африканског живота; уз то беше храбар као ни један од нас; имао је ледене зелене очи на поцрнелом лицу, а из њих си могао одма видети, да с тим човеком не ваља се дружити, . . баш кад сам из депоа био додељен ратном батаљону беше рок службе »Испичутуре« истекао; он узе отпуст, прими плату, и тумарао је три дана по алгирским четвртима што беху на најгорем гласу; друштво су му правиле две три пропалице; најпосле донесу га са дубоко расеченом главом натраг у касарну. Потукао се

него закон. Ми нећемо да будемо уставни плашт, којима ће угарска влада да покрива своју неуставност.

Ово је ново становиште. Ово је победа радикализма над политиком опортунитета. Ово је да се дође на чисто.

Одлучна политика не води увек брзом успеху. И ко тражи брза успеха, не знамо хоће ли га наћи. То зависи од прилика. Али праведна, одлучна политика уродиће зацело добрим плодом у будућности и помоћи ће да се расчисти ово вековно нерешено и запето стање. Овај сабор је расчистио и расветлио пут будућим саборима, и ти будући сабори, па и народ биће му за то благодарни.

*

Лист бечких антисемита „Дајчес Фолксблат“ (бр. 3078) доноси уводни чланак под насловом „О српском црквеном конгресу“, који гласи:

„Пошто су власници у Угарској, који су се почивутили, пре године дана почепали на двоје, везе између државе и католика, пошли су ове године да потчине српску православну цркву. Та потчињеност требала је да има троструког значаја: Проширењем државног утецаја на организацију и управу српске народне цркве, требала је власт државне владе да се увећа, господарењем државног тог утецаја у српској народној цркви и школи, требало је помађаривању да се отвори ново поље, и најзад требао је да се сломије отпор против одузимања односно претварања српског народног црквеног иметка у државне руке.

Таким „потчињењем“ српске православне цркве био би порушен и последњи бедем немађарских народности у Угарској, и отпочело би помађаривање тамошњих Срба. Но како српска народна црква у Угарској има вишестолетни устав и организацију коју су владари привилегисали, и која би се само уз пристанак црквено-законотворне скупштине српског народа у Угарској и Троједници (српског народно-црквеног сабора), могла променути то покушава угарска влада већ од 30 год., да створи у српском сабору таку већину, која ће одговарати њеним намерама. У ту сврху је већ једном, сасвим у противности са српским црквеним уставом збацила једног патријарха, оставила је годинама упражњен патријарашки престо, да би доцније исто тако незаконито спровела избор Анђелићев а после Бранковићев за патријархе; попунила је све епископске столице и висока достојанства црквена својим креатурама, и уједно је незаконито обустављала редовно делање сабора, којега годинама није сазивала.

Банфи је сада мислио, да је овим својим и својих претходника средствима Србе — за које су држали да су још у шездесетим годинама политички утучени (Милетићев и омладински процеси) — доста већ умекшали, да би им могао подсећи народносно биће променом црквеног устава.

Тако су стајале ствари пре сазивања сабора. Но Банфи је правио рачун без бирташа. Рачунао је на поштовање Срба према својој вишој јерархији, коју су пређе заиста заносно поштовали, т. ј. док су законито учествовали у њиховом постављању. Но мађарске креатуре на епископским столицама не само да не поштују, већ у неким случајевима их и презиру. Исход избора показао је осим тога, да имају Срби још довољно народне свести, да одбаце од себе народно самоубиство. Избори су послали у сабор већину од четири петине против угарске владе. Па ипак се сабор састао. Јер Банфију је само до тога стало било да спроведе измену црквеног устава, без обзира на то, како ће тај устав изгледати, јер би у исти већ сâм унео онаки смисао, какви њему годи.

Зато је дата сабору везана маршрута, да мора пре свега да спроведе реформу устава, а после би га затворили. Но овај план је упознат, и зато опозиција остаје при томе, да се најпре друге важне управне ствари узму у претрес, које су се нагомилале за прошло петогодишње време, за које није било сабора. Коначни исход овог конфликта лако се може предвидети. Кр. комесар Николић, који је у пркос свом сродству са Обреновићима, политички ренегат Српства, има само тај налог, да или пре свега спроведе у сабору промену црквеног устава или да га суспендира, што је већ и учинио.

Политичне последице овог конфликта, за сада се не знају. Једно пак изгледа за извесно, да ће се исте у првом реду у Троједници показати, Срби земаљског троједничког сабора, тешко да ће сада са баном грофом Хедерваријем ићи раме уз раме као до сада, а без Срба нема у Троједници за мађаронску владу никакве већине. Можда ће за Србе сада доћи време повећаног и појачаног прогањања: Надајмо се да је то последње искушење овог племена, које је од 1867. године врло многим искушењима изложено било“

Нови Сад, 19 јула.

Отворање троједничког земаљског сабора. Краљевски рескрипт, којим је отворен троједнички земаљски сабор у прошли четвртак гласи овако:

Својим рескриптом од 8. јула 1897. сазвали смо своје верне на поновни уставни рад. Међу Угарском и Далмацијом, Славонијом и Хрватском установљено поравнање отвара пространо поље нашим вернима за користан рад и за унапређење душевног и материјалног напретка Хрватске, Далмације и Славоније. На темељу овог основног закона, влада ће да подастре из свију грана автономног живота законске предлоге, који ће да унапреде мирни развитак државе. Прожмани родољубивим духом, наши драги верни ће да узму ове предлоге у савесно и праведно расправљање. Тако исто ће наши верни да изаберу законом одређени број посланика за заједнички сабор државе под круном св. Стевана, који ће да учествују у избору чланова делегација и у расправљању предлога заједничке владе. Пошто пак установљеном финансијском поравнању истиче рок крајем ове године, наши верни ће по досадашњем обичају да изаберу регниколарно изасланство од 12 чланова, који ће са угарским сличним изасланством да се саветују о финансијском питању и да успех тих својих саветовања поднесу земаљском сабору на уставно расправљање.

Пуно смо уверени, да ће овамо засепајућа питања узајамном праведном увиђавношћу, на основу закона о поравнању, бити тако решена, да ћемо ми моћи наш краљевски пристанак да дамо прописаним начином и заједничком погодбом створеном делу. Важни су дакле задатци, који чекају наше верне за време новог законодавног заседања Тврдо нам је убеђење, да ће наши верни ове задатке мудро, родољубиво и пожртвовно решити на славу и част нашег престола, а на корист љубљене Хрватске, Далмације и Славоније.

У тој нади и са свагдашњом жељом, да свевишњи Господ Бог благослови рад наших верни, проглашујем за отворен земаљски сабор Хрватске, Далмације и Славоније; према којима у осталом остајем са својом царском и краљевском милошћу стално наклоњен. У Ишлу, 14. јула 1897. Фрања Јосиф с. р. Јосиповић с. р. гр. Кујен Хедервари с. р.

Политичке новости.

Угарска. У седници угарског земаљског сабора од прошла четвртка, прво је Ладислав Раткаји образложио свој предлог, да сабор положи венац на Петефијев споменик у Шегешвару, што је саслушано уз опште одобравање. Председник министарства бан Банфи је изјавио, да се слаже с предлогом и умолио, да се мериторно решење остави за данашњу седницу, од петка, када ће по његову мишљењу, цео сабор једнодушно предлог да усвоји. За тим су дошле на ред завршне беседе о порези на шећер, док се по ходницима око саборнице водили преговори о компромису. Карло Етвеш је доказивао, да међу Аустријом и Угарском, као међу две независне државе, поравнање у погледу ђумрука и трговине — коме је премија на шећер сатавни део — не може бити ништа друго, до међународни уговор. За тим је говорио о томе, шта је навело опозицију на садашњу акцију. Навела је, вели, у првом реду одбрана слободе штампе, § 16, навеле су је и многе владине повреде закона; али је навело и то, што се влада и странка јој противише свакој жељи опозиције, које не хтедоше ни да слушају, те тиме повредише основни принцип парламентаризма. Одговор на то беше садашња акција; опозиција је, вели, поучила владу и странку јој у томе, шта је прави парламентаризам. После тога је Андрија Маршовски с неколико речи препоручио свој пређашњи предлог за одлуку, а за тим је устао и до краја седнице говорио Фрања Шима, који је говором својим показао, да опозиција не мисли олако положити оружје без успеха. Дуго је говорио за тим о штетности премија на шећер, а кад је иза леђа му министар просвете Влашић, довикнуо му: Зашто говори? — одговорио му је Шима: За то говорим, што учитељима не дате већи минимум, али фабрикантима шећера добацујете милијуне. За време Шимина говора више пута је председник морао да сазива владиновце, да из ходника и споредних одаја дођу у саборницу, јер их чешће не беше унутри више од 20—30 посланика свега, док је за правовађано саветовање потребно да има на окупу бар 40 посланика.

— У седници од прошла петка ређале су се завршне беседе о премији на шећер. Неки, који су имали право на завршни говор, одустали су од овог. На првом месту је усвојен без дебате предлог Раткајиев у погледу полагања венца на Петефијев споменик у Шегешвару. Који су држали завршне говоре изјавили су да не мисле опструјисати; неће да сметају миру, о коме се преговара. Елек Пап је устао против картела. Лепшењи је пак у смислу свог предлога тражио уважење пореза на берзанске послове. Свој говор је завршио тиме, да ће тражити поименично гласање у ствари свог предлога о смањивању порезе на земљу и увећању порезе на берзу. За тим је Блашковић, побијао тврдње министра финансија и говорио о антисемитизму, за који вели, да се овај не може сложити са духом хришћанства. Месленњи је у кратком говору историјским упоређењем карактерисао данашњи владајући систем. Најзад је министар финансија Лукач рекао своју завршну реч и за тим је седница закључена.

*

Троједница. У прошли четвртак је након двомесечног распуста отворен хрватско-славонијски земаљски сабор. Сабор ће имати да расправља многе важне поднеске, међу којима је и обнова финансијског поравнања са ужом Угарском. Сабор је отворен краљевским рескриптом, који је премапотписан од бана и министра Јосиповића, а кога доносимо на другом месту.

*

Босна и Херцеговина. Ужасан глас допире нам из Босне преко страних новина. „Ostdeutsche Rundschau“ а по том листу и младочески орган „Narodni Listy“ саопштавају свету грозан догађај, да је војни суд у Доњој Тувли на смрт осудио шеснаест Бошњака и да је над свима пресуда извршена: четрнаесторица су стрељана а двојица обешена. Зашто је оволико људи осуђено и побијено, у поменутим листовима ништа се не каже. „Ostdeutsche Rundschau“ само додаје, да аустријска управа у Босни због важних разлога прикрива целу ову ствар. Како и са надлежне стране није ничим исправљен ни опровргнут овај страшан глас, то га и ми саопштавамо по дужности човечности а по осећајима крвнога сродства, јер се наша крв пролива С највећим нетрпљењем очекујемо, да се овај црни догађај расветли, те да сазнамо, је ли истина и због чега бива, да се у истим мах српски живаци гасе и арнаутским пушкама и аустријским вешалима Горњи листови ово проврговавају.

био са тренским војницима око неке маварске девојке, при тој тучи удари и њу тако у прса да је умрла. Кад је Испичутура оздравио бацише га на четрнајест дана у бувару, и скинуше му звезде. То беше већ други пут да их је изгубио. Он је био честите грађанске породице, био је лепо образован и био би зацело одавно постао официром да се боље владао... После овог догађаја са Маваркињом, одузеше му дакле звезде, али после годину и по дана дадоше му их опет а то је имао да благодари благости нашег капетана који беше прави африкански официр.

»Овај капетан постаде сада шефом батаљона, а на његово место дође неки млад Корзиканац, по имену Центил, млад човек од својих двадесет и осам година, некакав ладнокрван частољубив официр. Говораху да има заслуга, ал он беше строг са својим људима, захтеваше од њи много, па би човека као ништ због мале пегице на пушци, или због отпалог дугмета на осам дана затворао. Он није никада у Африци пре тога служио, и није пропустио да казни ни најмањи прекршај у дисциплини, ама ни најмањи. По себи се разуме да се одма отворило непријатељство између Испичутуре и новог капетана. Први пут кад он не дође на збор доби одма десет дана, а први пут чим се опио, четрнаест дана. Кад му је мали као свећа израстао капетан, са великим црним брцима, прочитао казну и сухопарним гласом рекао: »Познајем ја вас, ја ћу вас већ укротити, није му Испичутура ни речи одговорио, но је отишао спорим корацима. Али и капетан би био можда попустљивији да је видео од љутине поцрвенело лице, и јаросни израз у страшним зеленим очима подофицировим. Међу тим је Наполеон огласио рат Аустријанцима, и нас одведоше у Италију... Али нећу да вам овде описујем тај рат... да пређем на ствар... У очи битке код Мелењана, та знате онде, где сам руку изгубио, лежао је наш батаљон у неком малом талијанском селу; пре но што нас пустише на ноћиште, држао нам је капетан говор, и имао је право. Он нам је изрично спомињао, да се налазимо у пријатељској земљи, да част наша захтева да се часно владамо и да ће сваки ексемпларно бити кажњен, ко и најмање вреда становништву нанесе. Испичутура стојаше наслоњен на пушку те се повијао тамо амо, јер је од јутрос био испио пола велике боце с ракијом, што је крчмарка носила, па слеже полако с раменима; на срећу онај није приметио.

»Око поноћи се на једаред тргнем.« Скочим са онога сена на коме сам у неком дворишту спавао, и угледам при месечини гомилу војника и сељака, који су отимали од Испичутуре неку сељачку девојку док је овај као бесан око себе ударао. Красна и сасвим расчупана девојка призиваше у своме очајању све свеце у помоћ. Притрчим и ја да помогнем али ме капетан Центил претече. Једним јединим погледом, погледом господара, умео је овај мали Корзиканац поплашена подофицира да на послушност натера, па пошто је ломбардску девојку умирио са неколико талијански речи, приђе он кривцу, запрети му руком који је дрхтала, и рече: »Таку гнусну животињу као што сте ви требало би убити. Чим се поразговарам са обршгаром, одузећемо вам звезде, али овом приликом за увек... Сутра ће се бити, гледајте да погинете.« Полегасмо опет; капетан је добро слутио, пре зоре пробуди нас пушкарање. Зграбисмо оружје, и стадосмо у ред. Испичутура поред мене; упаде ми у очи његов поган поглед. Батаљон се крену. Ваљало је избацити Аустријанце, што су се с тешким топовима утврдили у селу Мелењано. Напред! Марш! Нисмо ни два километра прешли, кад аустријски топови повале петнајест, двајест људи из наше компаније. Официри наши, што су чекали само на заповест, па да нападну, разредише нас, те се заклонисмо у кукурузе. Они се наравно не заклонише, а верујте наш капетан понајмање. Ми смо клечали у кукурузу и пуцали на непријатељску батерију, што нам беше на домаку. На једаред ме неко гурну у лакат, ја се окренем и опазим Испичутуру, како баш пуни пушку те ме посматра са триумфаторским лицем.

»Видиш ли ено тамо капетана?« рече махнув лако главом и показав на Корзиканца.

»Наравно... зашто? запитам и погледам пред собом на официра који не беше даље од двадесет корачаја пред нама.

»За што? Јер је лудо урадио, што ме је јуче онако предусрео.«

Сигурно али брзо баци он за тим пушку на ороз опали и тада видех како се капетаново тело натраг полеже, како уздиже руке у ваздух и како тромо, без живота паде на земљу.

«Убијцо« дрекнух ја, уграбив га за руку.

Али ме Испичутура удари кундаком, да сам три корака одлетео.

»Лудо, дед докажи да сам ја то баш учинио.»

Ја скочим у јарости али у исти мах поскочише и остали стрелци из поља. Наш обрштар дотрча без капе на коњу, па показав сабљом на аустријске топове, грмну на нас: »Напред Зуави! На јуриш са бајонетима.«

Шта сам могао радити? Јелте да сам морао поћи са другима? То вам беше нешто валичанствено тај јуриш Зуава на Мелењане? Јесте ли видели вале кад бију о гребење? Јесте! Ето тако вам је од прилике то било. Свака компанија пењала се као што се пењу таласи уз гребен. Три пута преплавише батерију плави мундири и црвене чакшире, и три пута је изронио непомичан шанац из те поплаве са свима топовским ждралима, као клисура кад навали море.

Али четврта компанија, она наша најпосле оте победе. Ја продрем до шанца па прокрчим кундаком себи пута и прескочим грудобран. Али тек што сам угледао неке плаве бркове, плаву капу и пушку на мене уперену, пројури нешто кроз моје лево плеће, као да ми руку отрже оружје ми испаде из руке, несвест ме ухвати и ја паднем поред неких провијантских кола и изгубим свест.

* * *

Кад сам био опет себи дошао, чуо сам само из далека пушке. Зуави стајаху у полукругу али у великом нереду и махаху пушкама: »Живео цар!«

Неки стари генерал дојаха са својим штопом, скиде своју позлаћену шепицу, махну весело њоме и повика: »Честити Зуави! Ви сте први војници у свету!«

Ја седнем поред кола и тужно ухватим десницом нагрђену леваку. Тад ми на једаред паде на ум срамни злочин Испичутурин што је свог официра с леђа убио.

А он баш изађе из реда и приђе генералу. Да баш он главом, убица капетанов. Фес му је у боју пао с главе, а на ћелавој глави виђаше се ударац од сабље из кога је крв преко

Бугарска. По вестима из Софије, књаз Фердинанд ће првих дана августа месеца да дође кући и онда ће у чисто конзервативном духу да препороди Стојиловљев кабинет. На место Гешова, Величкова, и Мацарова, позваће Начевића, Грекова, и Панијанова. На кратко за тим ће да иде књаз у Букурешт и Цетиње.

*

Грчка и Турска. Заступници великих сила у Атини позвали су грчку владу, да се постара за прву рату ратне одштете, како би ову могла да исплати одма, чим буду потписани услови за мир, јер иначе турска влада не ће тако лако пристати на постепено испражњивање Тесалије. На ово је одржан министарски савет, који је одлучио, да се за исплату прве рате подигне зајам у земљи а у своти од милијун фуната.

Ср. Карловци, 19. јула.

Од посланика мало се који још бави овде. Они који су ближе, скочили су до својих кућа, да прегледе своје послове, а они који даље станују, налазе се у близини Карловаца, и очекују позив у седницу, чим се комесар врати са свога пута.

Одбор за петиције поделио је све приспеле молбе и представке двојици својих референата, који ће поднеске проучити и спремити предлоге за прву седницу петиционог одбора, која ће се одржати, чим се саборска седница закаже.

Одбор за ревизију рачуна отпочеће, — како чујемо — ових дана свој рад, а тако и одбор који има да спреми претставку на краља и проглас на народ.

Накнадни избори, који треба да се одрже у оним срезовима, где је избор од сабора уништен, као и онде где је срез упражњен, пошто су двоструко изабрани посланици задржали друге срезове, — још се не расписују! — Како дознајемо, има се то приписати и томе, што из саборске писарнице нису још извештене дотичне епархијске власти о томе. Требало би то неодложно учинити, да бирачи дотичних срезова не остану без свога посланика.

Из Пеште се још ништа не чује, шта нам је спремио барон Банфи и барон Николић, но судећи по неким горњим листовима, то ће се идуће седмице сабор сазвати у једну седницу, у којој ће се сабор одгодити на неизвесно време, што би било као и распуштање, тако да ово столеће свакако више неће видети српскога сабора.

Има и друга верзија, по којој ће ипак овај сабор делати моћи, ако пристане на неке услове, које ће му повереник понудити. Наиме држе, да ће комесар тражити да се пре свега преда једном нарочитом одбору „јединствени статут“ на проучавање, а сабор да донде све остале своје предмете може посвршавати по већ утаначеном дневном реду, — осим избора саборског одбора, који би се имао одложити до после потврде новог устава.

Ово се тиме жели мотивисати, да се тај избор саборског одбора за то мора оставити, до после потврде новог устава, што по том новом уставу нема више „саборског“ већ „управног“ одбора, са сасвим другим делокругом и склопом.

Још се и то чује, да се од горе жели понудити и продужење саборског заседања на нових шест недеља, како би могао осим осталих свих послова и питање о коначном уређењу наше автономије да реши и сврши уз уставне гаранције.

Да ли ће на ово моћи пристати сабор — то је друго питање.

Од архијереја су овде: патријарх и Змејановић. — Владике Мирон и Михајло отишли су у Загреб на земаљски сабор. Патријарх, који је такође намеран да иде у Загреб, одустао је од тога у последњем часу.

Дознајем, да је Змејановић позван од босанске владе, да иде на посвећење новог тузланског митрополита, и да је у ту сврху већ примио и трошак. — Значајно је, да је до сада у сличним случајевима позиван био епископ Мирон. И ово нешто значи.

Змејановић, је поднео синоду молбу, да га преместе у Будим, а новог епископа да изаберу за Вршац. Да ли ће тај нови епископ бити Лукијан још се не зна и нешто запиње са избором а држи се да се неки па и патријарх противе премештају Змејановићевом у Будим, јер би тиме сувише близу био пештанским силницима и додворио би им се лакше у погледу Даља, што се никоме од епископа не може да допадне, а и за Лукијана не може да се загреју сви епископи, некима је сувише млад, а некима је сувише опасан конкуренат због својих веза са патријархом.

По свему изгледа да ће се и сабор и синод до 10 авг. по рим. потпуно завршити јер је за онај дан спремна војска да напусти Карловце.

Вести из места и са стране.

Одликован. Бугарски кнез одликовао је српског књижевника Матију Бана орденом за грађанске врлине првог степена, за заслуге на зближењу српског и бугарског народа.

Читуља. Многогодишњи учитељ новосадски Коста Стефановић умро је у 77. години, 18. (30.) јула о. г. Покојник је још као младић по свршеним богословским наукама постао учитељем у Даљу, а потом овде у Новоме Саду где је учитељевао све до 1882. Но тада је стављен у мир. Опојао га је у св. николајевској цркви новосадски прота са четир свештеника и ђаконом; а до алмашког гробља га је испратио многи свет, међу којим је много његових ученика било. Присутни су били и зборови учитељски: српских основних школа и више девојачке школе са ученицама. Дирљиву посмртну реч рекао је над гробом учитељ Милан Јовановић. Нека је лака земља старом народном трудбенику!

Забава у Панчеву. Српска читаоница у Панчеву, приредила је јуче у суботу 19. (31.) јула лепу забаву у тамошњем грађанском стрелишту, а уз суделовање срп. црк. певачког друштва; срп перачког друштва „Венца“; певачког друштва срп. занатл. добротв. задруге; проф. прашке конзерваторије Јосифа Кличке; гђце Јелене Шоповићеве и читаоничког члана др. Ђ. Лазаревића. Програм је био одабран а после првог дела била је игранка.

Упади Арнаута на српској граници. Арнаути на српској граници не престају никако нападати на српску страну. 28. око 3 сата, прешли су на српску страну и дочекали иза бусије на граници косаничког среза српске пограничне стражаре. Срећом били су лоше нишанџије те од Срба нису никог убили а Срби су убили једног њиховог. Упад су поновили и 15. у 10 сати те се са стражарима на граници цео дан пушкарали и оставили 4 мртва. Ту су учествовале и редовне турске трупе, како ускоци јављају.

Велика вода. Са свију крајева из Аустрије јављају, да су услед силних киша многа места поплављена, реке и језера набујала те околину потопила и много штете и несреће нанела. Тако јављају за оваке незгоде из Бадена, Ишла, Гмундена, Аусеа, Граца.

† Јанко Крсник. Браћа Словенци изгубили су једног од најврснијих синова. Јанко Крсник најбољи приповедач словеначки умро је у Љубљани у прошли уторак. Родио се 1852. на Брду у Горенском, а по свршетку гимназијских наука у Љубљани, слушао је правне науке. Уз Јосифа Јурчића био је вредан радник на „Словенском Народу.“ Као одветник био је велики пријатељ народу, те га је народ с тога два пута бирао за посланика у земаљски сабор. У млађе доба бавио се песништвом, али се доцније сасвим посветио приповетци, а више његових лепих приповедака преведено је и на српски језик. Лака му земља!

Важно за Србе бележнике. У Ковиљсентивану (Шајкашка) упражњено је бележничко место. С тим местом је скопчана прилична плата, а и Сентиванци Срби заједно с тамошњим Немцима добри су и ваљани људи. Но пошто су Срби у већини, то би са свим право било, да то место заузме какав честит Србин бележник или бележнички кандидат. Честитим Сентиванцима се од среских и жупанијских надлежних власти намећу већ неки помађарени Буњевци и Пољаци по имену Иванић и Боровски, али они не маре за такве кандидате, него би, што је са свим умесно, желели честитог каквог Србина за бележника. Упозорујемо Србе бележнике и бележничке кандидате на ово ваљано бележничко место у дичној Шајкашкој. С тога их и позивамо, да на то место компетују!

Пресуда убицама у Филипопољу. У прошли четвртак пре подне изречена је пресуда над убицама Ана Симон певачице у Филипопољу. Коњички капетан Бојчев и префект Новелић, осуђени су на доживотну тешку тамницу: жандар Богдан Василијев, осуђен је на шест година и осам месеци тамнице, осим тога су Бојчеви Новелић, осуђени на исплату 5000 форината отштете детету Ане Симон.

Гром убио назарена. У прошлу среду у вече била је јака непогода у Жабљу. Том приликом убио је гром назарена Живана Кипровца; ово је био један од најглавнијих назарена у Жабљу и околини.

Буна у Индији. У Индији се буне урођеници против Енглеза. Из Бомбаја јављају да је уредник једног листа ухваћен у Талеланду и однешен у Бомбај, а оптужују га да је писао бунтовничке чланке.

Андреова ваздушна лопта. О Андреу се никад ништа позитивно не чује. Капетан са холандске лађе „Дордрехт“ казује једном листу да је у Белом Мору видео неки предмет за који није знао шта је, али држи да би то могла бити Андреова ваздушна лопта. Но Нанзен вели да то није могуће, јер је ваздушна лопта пошла са свим у другом правцу, те се не би могла на тој страни у мору видети.

Брзојав без жица. Ових последњих дана прављени су на више места опити са справом коју је удесио италијански инжењер Маркони, а која може да прима телеграфске депеше без жице, која сада спроводи електричну струју. Последњим опитима у Специји доказало се, да се и на већа растојања може вршити то телеграфисање без жице. Маркони ових дана иде у Лондон да добије патенат на свој проналазак и да склопи друштво за експлоатисање тога знаменитог проналаска. Сва се та појава оснива на томе, што је електрицитет, као и светлост, трепереље етера, те се електрични зраци простиру у правој линији у свим правцима. Маркони је пронашао само справу, која те зраке може да осети, те је своју справу и назвао рецептор.

Глад у Кинеској. Један јапански лист јавља, да у унутрашњости Кине влада страховита глад, а услед тога многи умиру. Ова невоља особито се раширила на горњим обалама реке Јантсекијанга, где људи гомилама долазе из планинских предела принуђени глађу, да просе што за јело, но како је и ту где просе оскудица, то дневно стотинама умиру. Глад се појавила због прошлогодишње лоше жетве пиринца. А жетва је била с тога лоша, што је пиринац још док му је биљка млада била, много поништила киша, која је падала шест недеља. Влада не чини ништа, да невољу бар ублажи, јер су јој благајнице празне. А због глади се појавила и друга невоља. Образовале се разбојничке чете које отимају и пљачкају. Влади је једва пошло за руком, да сузбије разбојнике, али је пре тога морала повешати 60 арамбаша.

Кратке вести. Код села Белпасо у Сицилији, напали су разбојници на пошту и опљачкали сву пошту и путнике. — У Батуму се гради црква којој је год. 1888. положио темељ руски цар Александар III. — Руско министарство унутрашњих дела израђује пројект, како да се употребе приходи од пограничних манастира у Весарабији на добротворне цели у тој губернији. — Руска влада купила је за 1,900.000 рубаља творнице бродова у Севастопољу. — У Варшави се гради огромна руска црква која ће стати два милијуна рубаља; до сад је за њу скупљено 700.000 рубаља прилога. — У прошли понедељак у вече била је јака бура у Тиролској; у месту Шабеу гром је ударио у једну кућу, те је од тога 19 кућа изгорело. — У вароши Падуцах у северо-америчкој држави Кентуки изгорело је летње позориште, те је много њих платило главом, до сад је извађено 15 изгорелих лешина, али се држи да ће их бити до 150. — У Мадриду је умро бивши руски посланик кнез Михаило Горчаков, син чувеног руског државника Горчакова. —

Најновије вести.

„Завера против православља у Угарској.“ Под тим насловом доноси париски „Нор“ на уводном месту врло опширан и оштар чланак о нашем народно-црквеном сабору, у којем са најжешћим речима жигоше поступак пештанске калвинске владе против српске православне цркве и против свих уставних појмова, којим се газе закони и уставне слободе једног целог народа — и указује се на то да би тај пут и по досадашњу владавину у Угарској могао бити судбоносан.

Снабдевање српске војске. Српска влада је одлучила, да снабде српску војску са репетиркама малога калибра и ово ће наоружање скорим и да спроведе. Преране су вести међу тим, да је српска влада наручила у француским фабрикама оружја 110.000 пушака Леблова система. Преговори у овој ствари ће почети доцније.

Кнез Фердинанд у Румунији. Председник бугарског министарства Стојилов рекао је једном новинару, да кнез Фердинанд не иде у Румунију, куда је јуче, у петак пошао преко Бајрута, само из етикете, него и да отклони диференције с Румунијом, које су се изродиле због питања у Добруџи.

Трговина

НОВИ САД, 19. јула. Пшеница прве каквоће 11 ф. ——— н. Пшеница средња 10 ф. 50 до — н. Пшеница лакша роба 9 ф. 80 н. 10 ф Наполица 9 ф. 50 повч. Јечам 4 фор. 40—50 н. Зоб 5 ф. 40—50 н. Кукуруз у зрну 4 ф 50 – 60 н. Маст 60 ф. Сланина сува 64 фор., дебела пажена 64 фор Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	44—45	нов.
„ средњи . .	43——	нов.
„ лаки . . .	40—41	нов.

Све од 1 килограма.

Теоци .	25—27	нов. по клгр.
Јагањци	7—12	фор. по пару.
Овци .	———	фор. по пару.

*

Брашно, 30. јула по рим. Фино брашно. Нумера 0 — 17 ф. 20 н.; — 1. — 17 ф. — н. 2. — 16 ф. 80.; 3. — 16 ф. 60 н.; брашно за лебац: Нумера 4. — 16 ф. 40 н.; 5. — 16 ф. 20 н. — 6. 16 ф. — п.; — 7. 15 ф — н. брашно несејано: I. — 13 ф — н.; II. — 12 ф. 60 н., мекиње: 4 ф. 40 н.; грис прве и друге врсте: 17 ф. 60 н.; треће врсте: 17 ф. 20 н Све од 100 килограма. Цене су парног млина Валтезара Фајта у Новом Саду.

*

Стање воде под Новим Садом.

18. јула било је	3.11 мет.
19 јула било је	3·12 мет

*

БУДИМПЕШТА, 30. јула. Извештај од Манојла Мано Зиси, житарска и земаљских произвора комисионарска радња, (Petőfi-tér 3.)

Цене од дана на дан скачу, о таком непрестаном скакању ни најстарији људи не сећају, ма да имаде понуде и већ продатог американског и руског жита за Аустрију и Ческу. Овде је на берзи девиза 12—13 ф. мора јесенско жито да кошта. Истина је, да су понуде у готовом житу врло слабе, наши експортни млинови морају сваки дан по 30 до 40 н. и више наплаћују само да добију робу, кад млинови купују, купује се и на терминској пијаци, купују ови и купује и даље велика шпекулација, која ове године здраво велика и снажна á la Hausse Ово неколико дана и лидно и кишовито време које влада у целој Аустрији и Мађарској даје даљег повода скакању, исто већ данас продато потиско жито ново 79 кгр. по 12 ф. Цене које су пре мосец дана биле невероватне

Готова роба.

Жито потиско ново 78 к. квал. ф. 11·30—11·40 3/м. 100 килгр.

Жито банатско 78 клгр. квал. ф. 11·20—11 30 3/м. 100 клгр.

Жито бачко 78 клгр. квал. ф. 11·35—11·45 3/м. 100 клгр.

Жито сремско 76 клгр. квал. ф. 11·——11·20 3/м. 100 клгр.

образа и чела цурила. Једном се руком беше ослонио на пушку, а другом руком држаше крвљу испрскану, сасвим издерану аустријску заставу коју беше отео.

Генерал га погледа задивљеним погледом.

»Чујете ли, Брикуре, окрете се он свом ордонанс-официру, то су вам војници. Шта велите?

Дрско се умеша Испичутура у разговор.

»Да господин генерале . . али ми ако будемо највише само још једаред могли послужити.«

»Пољубио би те за ту реч, угурсузе!« повика генерал. »Добићеш за то крст.«

У томе тренутку тако ми севну рука, да сам пао у несвест, те не чух ништа више.

»Остало знате. Ја сам вам већ причао, да су ми одсекли руку у болници и да сам два месеца од грознице лежао. У часовима, кад ми сан не хтеде на очи, питао сам сâм себе, шта да радим са Испичутуром. Да ли да га јавим? То ми је била дужност, ма да нисам имао доказа. Мислио сам у себи, он је додуше нитков, али храбар војник, он је истина убио капетана Центила али је освојио непријатељску заставу. Нисам могао да се решим. Кад сам оздравио, чуо сам да је Испичутура одликован за сјајно јуначко дело, и да је премештен гардиским Зуавима. Због тога сам у почетку мрзио свој крст, што ми га је обштар у болници приденуо. И Испичутура га је добио, само што би његов крст требао да послужи као нишан ексекутивном плотуну, који га је требао стрељати. Одавно се све то догодило, а ја се са Испичутуром који још служи нисам никад састао. Али у тај пар, кад сам угледао униформу му са рупом у леђима а у дућану што није ни десет корачаја од касарне у којој служи некажњени убица, учини ми се, као да капетан гласно захтева, да се правда изврши.

* * *

Учинио сам све и сва да умирим чика-Видала, јер га је ова прича здраво узрујала, па сам га уверавао, да неје могао ништа друго учинити.

Неколико дана за тим изађе преда-ме Видал са новинама, па док је за се гунђао: »Јесам ли рекао« даде ми да прочитам у рубрици »кратке вести« а под насловом »опет једна жртва неумерености« ово да прочитам: Јуче после подне спопаде на булевару Гренел једног подофицира гардиских Зуава, који је са два друга у оближњој гостиони много пио delirium tremens, баш кад је угледао неку стару униформу пред неком болтицом.

Као да је сасвим побеснео, јурио је он са исуканим јатаганом кроз улице, а свет је у страви бегао испред њега. Овој двојици, што су ишли са њиме, испаде најпосле за руком, да бесну луду савладају, што је непрестано урлала: »Ја нисам убица. Ја сам код Мелењана отео аустријску заставу.«

И збиља смо дознали да је Мале за то јуначко дело био одликован и да му је само страсно пијанство сметало, да не постане офицером.

Мале је однесен у болницу војничку, па ће га одавде пренети у лудницу, јер је врло вероватно, да овај несрећни човек никад себи неће доћи.«

Кад сам чика Видалу вратио новине, погледа ме значајним погледом, те рече: Капетан Центил био је Корзиканац . . Тај се морао осветити.

Жито српско 74 клгр. квал. ф. 9·80—10·20 3/м. транзито.

Жито румунско 74 клгр. квал. ф. 9·90—10·50 3/м. транзито.

Жито старо сваке провенијенце са 30—40 н. скупље.

Раж (нова) фор. 8·40—8·60 Cassa 100 клгр.

Јечам нови фор. 5·80—6·70 Cassa 100 клгр.

Зоб фор. 5·80—6·35 Cassa 100 клгр.

Кукуруз фор. 4·60—4·70 Cassa 100 клгр.

Репица (Kohl) нова ф. 12·50—13·— Cassa 100 к.

Репица нова банатска фор. 11·50—12·— Cassa 100 клгр.

Проја ситна стара ф. 4·50—5·— Cassa 100 к

Термини нотирају:

Жито за јесен 1897. фор. 10·78—10·80.

Жито за пролеће 1898. фор. 11·——11·02.

Раж за јесен 1897. фор. 8·55—8·57.

Зоб за јесен 1897. фор. 5·92—5·94.

Кукуруз за август-септ. 1897. фор. 4·52—4·54.

Кукуруз за мај-јуни 1897. фор. 5·32—5·34.

Репица (Kohl) за авг.-септ. 1897. ф. 12·90—13·—

Кудеља.

Кудеља проста ф. 20—30 на 100 к.

Кудеља урађена ф. 30—40 на 100 к.

Молимо г г. економе, житаре и т. д. који намеравају своју робу директно на пештанској берзи да спроведу нека се изволе за ближе разјашњење горе наведеној фирми обратити.

Одговори уредништва.

Братству манастира Беочина. Ваше „Припослано“ дописнику „Заставе“ о „калуђерском газдовању у Беочину“ у 105. бр. не можемо донети. То „Припослано“ шиље Братство манастирско, али без ичија имена. Кад неко хоће да одговара за оно што пише, мора означити тачно име, које би у сваком случају, па и пред судом вредило. У осталом, ваше „Припослано“ не опровргава она тврђења у допису, него више грди и изазива дописника. Радо уступамо места, ако има нешто да се исправи. То ћемо и пречасном Братству учинити. Само пре свега потпис потпуног имена, које је у сваком случају и за сваког, док не дође пред суд, уредничка тајна. — За „Припослано“ плаћа се 20 нов. од реда ситних слова.

Г. А. Тошићу, пароху у Парага. Ваш одговор дописнику „Народности“ са свим је оправдан, али нашто да се човек бори против ветрењача. Сабор је дао задовољштине свима неправдама, које су чињене при избору у Стапару, те је тиме са свим на чисто доказано, да је оно било све пусто клепање, што је онај допис у „Народности“ изнео. Ви видите, да та продана „Народност“ није била у стању да обрати на себе озбиљну пажњу, па што сад на издисају њеном, да јој баш ми долевамо горива за живот. Види се, да је њен дописник обичан завидљивац, кад би хтео да вам набаци хотимично истицање за кандидата. Воља бирача у свези са уверењем страначке управе решавала је при постављању кандидата. А што и завидљиви дописник није у стању да то постигне, то му нисмо ни ми криви, а најмање ви. Што се тиче саме изборне ствари, ту имате потпуно право. То је сабор потврдио и дао за право писању наших дописника, јер је избор баш због проније уништио. Сабор је то једногласно решио. А да није било само довољно разлога за то, зацело би устао Ника и чика-Стева да покушају бранити ове мандате. У осталом, будите уверени, да је нападај једне „Народности“ за дотичног, кога напада, — дика. Да сте нам здраво!

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

У големој тузи за милим и драгим покојником протојерејем **Павлом Балтом**, примисмо многа искрена саучешћа.

Особито се захваљујемо Његовом Високопреосвештенству господину епископу Герману, што је изволео суделовати при опелу. Хвала гг. проти Милану Ћирићу, Захарији Станковићу, Божидару Поповићу, Николи Теодоровићу, Герману Бошковићу, Петру Костићу свештеницима и Ђорђу Павковићу и Вељку Миросављевићу ђаконима, што су при спроводу суделовали. Нека је хвала г. Петру Попадићу председнику црквене општине, што је наредио да се у свима црквама огласи. Хвала учитељским зборовима, гимназије, више девојачке и основне школе, што су са ученицима суделовали. Срдачна хвала г. Б. Поповићу и г. Л. Варађанину, што су се у св. храму и на гробу топлим речима опростили са милим другом својим.

Најпосле хвала драгим парохијанима који га однеше до вечне му куће и тиме одадоше последњу почаст нашем добром деди. Хвала и целоме грађанству, које је нашем добром покојнику онако многобројно указало последњу почаст.

У Новом Саду 29. јула 1897.

У име целе породице:

Катарина удова **Балта.**

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.
У КАРЛОВЦИМА.

Ред позоришних представа.

У недељу 20. јула (1. августа) први пут: **„За круну“**. Драма у 5 чинова, написао Франсоа Копе, с француског превео Душан Л. Ђокић. (Уз суделовање војничке музике ц. и кр. 70. пешачке пуковније петроварадинске.)

ОГЛАСИ.

Seiden-Damaste 65 Kr.

bis **fl. 14.65** p. Met. — sowie schwarze, weiße und farbige **Henneberg-Seide** von **35 kr** bis **fl. 14 65** p. Met. — glatt, gestreift, karriert gemustert, Damaste etc. ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc., **porto- und steuerfrei ins Haus**. Muster umgehend. Doppeltes Briefporto nach der Schweiz.

G. Henneberg's Seiden-Fabriken
(k. u. k Hofl. Zürich). 35 27

СТЈЕЧАЈ.

На овдашњој српској православној основној школи упражњено је мјесто једнога учитеља.

Истоме ће учитељу спадати у дужност:

а) обдржавати односно подучавати два школска разреда;

б) сваке недјеље и празника у цркви за пијевницом пјевати, као и дјецу у црквеном пјевању подучавати;

в) у припремама за св. савску бесједу пјевачким хором управљати а по могућности и пјевачко друштво црквеном пјевању учити.

Годишња је плата: као учитељу 600 фор., слободан стан и огријев, а као хоровођи 200 ф., коју ће у саразмјерним мјесечним оброцима од потписане општине примати.

Онај који би хтјео ово мјесто заузети, дужан је доказати:

а) да је Србин православне вјере;

б) да је прописане учитељске науке с добрим успјехом свршио.

в) да је прилично вјешт хармонијском пјевању;

г) да је увијек био без пријекорног политичког и моралног владања, што, такођер, нарочитом свједоцбом надлежне му политичке власти доказати има.

Рок овог стјечаја траје до конца јулија ов. год.

Молитељи нека се обраћају на потписану општину.

Српска православна црквено-школска општина.

У Стоцу, 15. јунија 1897.

Перовођа: 332 1—2 Предсједник:

Милан В. Ковачевић. **Перо Лалић.**

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на једно упражњено стипендијско место у закладу народног добротвора Луке Миланковића и сестре му Марије Петровићке, за слушаоце реалке или технике.

Годишња је стипендија 500 фор., која се добија у десет месечних оброка, т. ј. од почетка до свршетка школске године.

Молбеници ваља приложити: крштено писмо, сведоцбе о свршеним наукама, сведоцбу сиромаштва и лекарску сведоцбу.

Рок стечају је четири недеље од првог уврштења.

Из седнице црквеног одбора срп. правосл. црквено школ. опћине у Новом Саду 16. (28.) јула 1897.

К. Миловановић, перовођа. **Петар Попадић,** председник.

322 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Срп. Арадцу овим се расписује стечај. Са истим местом је скопчана плата од 400 фор., у име школ. послужитеља 24 фор., у име рибања школе 10 фор.; у име школског писаћег прибора 15 фор.; осим тога слободан стан састојећи се из 3 собе, 1 писарнице, 2 кујне. 1 коморе, 1 штале, 1 шупе и баште до стана и нуждан огрев.

Изабрани учитељ предаваће у I. и II. разреду.

У дужност му спада: при сваком богослужењу у цркви за левом певницом појати, школску децу црквеном пјенију обучавати и све школском уредбом од год. 1872. прописане предмете предавати.

Право компетовања важи и за оспособљене учитељице.

Рок стечају траје до 10. августа о. г. по ст. к.

Молбенице ваља упутити на овоместни школски одбор.

У Срп. Арадцу 10. јула 1897.

Војин Цукић, председник. **Александар Торњански,** перовођа.

328 1—3

СТЕЧАЈ.

За попуњење места учитеља на српско вероисповедној четвороразредној школи у Черевићу расписује се стечај и имају се молбе обложене прописно поднети подписаном одбору до 27. јула. 8. августа о. г. до дана избора.

Дужности учитеља јесу уз своје учитељске обвезе у школи, такођер обављати дужности црквеног појца, децу у црквеном пјенију поучавати, при погребима са дјецом суделовати уз постојећу награду, пофторну школу држати, даље имаће приправљати младиће за црквене пјоце те ће с тога исте три сата недељно поучавати у осмогласном и великом пјенију и то безплатно Берива учитеља јесу следећа и то: плаћа стална 460 фор. За пофторну школу 40 фор. стан у нарави крај школе, 6 хвати дрва или 54 фор. и $5^1/_2$ јутра добре ораће земље.

Пошто се тражи добар певац то нека изволе молитељи бар једанпут пре избора доћи овдашњој цркви појати, такови ће имаит првенство.

У Черевићу, 15. (27) јула 1897.

325 2—2 **Црквени школски одбор.**

ВАШАРСКИ ОГЛАС.

Дана 8 и 9. августа по нов кал. обдржаваће се накнадни

ВАШАР ГОЛУБИНАЧКИ

са свакојаком марвом и робом.

С. С. Николајевић, закупник.

333 1—2.

ШПЕЦЕРАЈСКА И ДЕЛИКАТЕСНА ТРГОВИНА
ЉУБОМИРА МИХАЈЛОВИЋА
У ПАНЧЕВУ

потребује једног старијег помоћника који мора потпуно српски, немачки, мађарски говорити и писати и у вођењу књига вичан бити. Првенство имају они, који одма могу ступити и лично се представе. Сваки рефлектант нека у својој понуди тачно обележи где је сервирао. 329 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
К. МАТИЋ
У НОВОМ САДУ

треба два старија помоћника. Ступити могу одма. 334 1—3

ЗА НОВУ ГАЛАНТЕРИЈСКУ
и нирнбершку радњу
МИЛУТИНА БИКАРА
У СОМБОРУ

потребан је један старији помоћник који је осим српског, вичан потпуно мађарском и немачком језику. Ступити може одма. 330 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА
МИРКА ЋИРИЋА
У МИТРОВИЦИ

треба млађег помоћника. Ступити може одма. 219 2—2

КУЋУ

у Каменици, продајем, састојећу се из две зграде, пет соба, две кујне, шпајза, штале, баште и других просторија. **Радосављевић,** капетан.

320 2—3

КРАЉЕВСКО ДОЗВОЉЕНА
НЕМАЧКА ТРГОВАЧКА ШКОЛА
у Митровици на Сави

изображава младиће као књиговође за трговачке и банкарске радње у кратком времену. Ученици могу на захтев — као што то већ 30 година бива — испит у Бечу положити. Школски као и ини простори за стан ученика су у властитој подоста пространој кући. Мађарски се језик сваки дан подучава. Проспекти и референције стоје на расположењу. Плата је умерена. 300 4—6

Изванредних сватовских и за сваку прилику поклона!!

имa

код.

ШАМУ КРАУЗА
златара, сајџије
И КИНА-СРЕБРА СТОВАРИШТЕ
Нови Сад, Франц Јосифа (главна) пијаца бр. 3 у Лакићевој кући.

Велико стовариште у златном и сребрном еспапу, златни, сребрни џепни као и за зид, са метаницом САТОВА.

Ножева, виљушака и кашика из чистог сребра на грамове или лотове.

Богати избор најфинијег кина-сребрног еспапа као и луксузним предметима и ножева, виљушака и кашика у I., II. и III. квалитету, уз гаранцију за дуготрајност. Старо злато и сребро промењује се и одкупљује уз пуну вредност. Оправке се обављају тачно и јефтино. Сатова и оправке на истима уз гаранцију од године дана На добре препоруке правимо послове и на одплату. 245 5—10

ДУВАНЦИЈАМА!

Заштитни знак за познаваље: господичић пуши и има наочари

„Клуб“, најчистији, најтањи, па опет најјачи папир за цигаретле. **Нема у њему ни мало глицерина.** Може се добити свугде и то у патентираном завијутку за 3; у обичном завијутку 2 н.

Напомена! Од истога папира зготовљавају се и **клубхилзне.**

102 39—80

Мануфактурна и мешовите робе трговина
КОСТЕ РАКИЋА
У ПЕРЛЕЗУ

потребује два млађа помоћника и једног шегрта из боље куће. 321 2—2

СРБЕ МЛАДИЋЕ

прима подписани завод у ком се унапређује добро кућевно изображење као и у земаљским стручним знаностима усавршава. Предавачки језик је немачки. Програми се достављају бесплатно.

Адреса: **Röser's Höhere Handelsschule, Budapest, Aradergasse 10.** 324 2—10

Златна медаља светске изложбе у Паризу.

ЧОКОЛАДА И КАКАО
Suchard.

Да би се избегао сваки неспоразум, чини се поштована публика пажљивом, да творница **PH. SUCHARD** тако звану **БРУХ-ЧОКОЛАДУ** нити прави, нити у промет пушта. **Чоколаде Ph. Suchard разашиљу се са гаранцијом за своју чистоту и као што је познато, само у омотачу од станиола са марком творнице и потписом.**

Одликован медаљом за оцене на светској изложби у Чикагу. 331 1—

ОГЛАС.

Од стране потписате централне писарне даје се овим на знање, да ће се путем писмене понуде на три евентуално на шест година почевши од 1. октобра 1897. у закуп дати **РИБОЛОВ** на Вуковар-Сотинском Дунаву и на Вуки; и опет **РИБОЛОВ** на Шаренградском Дунаву и то сваки од горња два риболова посебно или оба скупа.

Писмене понуде имају се запечаћене, али без вадиума до конца августа т. г потписатој централној писарни предати, где су и даљни закупни увјети на углед изложени.

У ВУКОВАРУ, 27. јула 1897.

Централна писарна грофа Елца
у Вуковару.

323 2—3

Потписани учтиво препоручујем славним црквеним општинама моје богато снабдевено стовариште готових **свештеничких одежда** (40 комада) **неба** (4), **барјака и рипида** (12), што се све може одмах добити код мене Осим тога имам на продају **ђаконских и ђачких стихара, пјатохлебница, кандила** и свега што је за цркву потребно. Исто тако израђујем и **свештеничко одело.** Поруке обављам и најтачније и са најумеренијом ценом.

Светозар Миловановић
кројач
у Новом Саду на главној пијаци у кући где је кафана Јелисавета“.

73 20 22

Главни и одговорни уредник др. Емил Гаврила.

Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.